

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/214011>

Please be advised that this information was generated on 2021-04-17 and may be subject to change.

No problemo

Er bestaan allerlei variaties op het Spaans: van grappig bedoeld pseudo-Spaans (*hasta la pasta*) tot een heuse mengtaal van Spaans en Engels.

GIJS MULDER - UNIVERSITAIR DOCENT SPAANSE TAAL EN CULTUUR, RADBOUD UNIVERSITEIT

Truck van sleutelmaker 'El Cheapo'.

In 2060 zullen de Verenigde Staten, op Mexico na, het land met de meeste Spaanssprekenden zijn. Bijna dertig procent van bevolking is dan 'latino', zo is de verwachting. Het Spaans in de VS kent vele gezichten, waarvan het 'Spanglish' en het 'mock Spanish' verguisde maar interessante voorbeelden zijn.

Om met dat laatste te beginnen: ook in Nederland kennen we het grappig bedoelde kleuter-Spaans dat je krijgt door -os achter woorden te plakken. Nog steeds populair op de basisschool is bijvoorbeeld het lied 'De verliefde stieros', een evergreen voor de allerkleinsten: "Een grote stieros uit Spanjos, die was zo verliefdos, tot over zijn oros, olé." In Vlaanderen heet dit taaltje 'Jommekesspaans', naar de strip waarin veel van dit nep-Spaans wordt gebruikt: "Ik Jommekos. Kent gij de wegos naar het dorpos? Is het langs hier of langs ginderos?" Een andere vorm van nep-Spaans is te vinden in 'paragrammen': verhaspelingen van woorden en namen, bedoeld om de lachers op je hand te krijgen. Klassiekers zijn de namen voor Hitler in Spanje: 'Valdodos', 'Lopez de Zedoor', 'Don Derop'; hedendaagse Spaans-achtige paragrammen zijn vakantiebestemmingen als 'Playa de Hiero', 'Costa Brada', 'Costa Geriátrica' en 'Costa del Sos' (een vondst van De Jeugd van Tegenwoordig; *sos* betekent 'cocaine'; zie ook het artikel op blz. 22 – red.) en afscheidsgroeten als *los ballos* en *hasta la pasta*.

BUENOS NACHOS

De Amerikaanse variant, 'mock Spanish', is qua vorm grotendeels vergelijkbaar met Nederlands nep-Spaans. Veel gebruikt zijn *el cheapo* ('goedkoop, lullig'), *buenos nachos* (in plaats van *buenas noches*), *caca de toro* ('bullshit') en ook *no way*, *José*. Razend populair werd mock Spanish in de jaren negentig door de film *Terminator 2* met Arnold Schwarzenegger; de daaruit afkomstige uitdrukkingen *no problemo* (wat Spaans lijkt, maar het niet is) en *hasta la vista, baby* zijn ook tot het Nederlandse taalgebruik doorgedrongen.

Minder gezellig wordt het als mock Spanish – al dan niet verhuld – racistische trekken krijgt. Volgens wetenschappers die het verschijnsel hebben onderzocht, is dat vaak het geval: mensen die met een nadrukkelijk Engels uitgesproken *much-ass grassy-ass* een Spaanstalige ober bedanken, en natuurlijk ook Donald Trump, die ter ver-

dediging van zijn muur zei: "We have some bad hombres here, and we're going to get them out." Zo fungeert mock Spanish als een uiting van superioriteitsdenken: ik heb gevoel voor humor, ik ken wat Spaans ook, en anders dan ik ben jij een vreemdeling (of zelfs een crimineel).

MENGELMOESJE

Wijdverbreid is ook het 'Spanglish'. Het wordt gesproken door latino's die zowel het Spaans als het Engels goed beheersen en daar ook gemakkelijk tussen switchen; ze communiceren in twee talen tegelijk en zijn er trots op tot twee culturen te behoren: "Sometimes I start a sentence in English y termino en español!" ('... en dan maak ik hem af in het Spaans'). Omdat Spanglish een nogal controversieel begrip is, ontbeert het een algemeen aanvaarde definitie, maar onderzoekers beschouwen het als een hybride, maar creatieve vorm van communiceren, met een eigen woordenschat en eigen grammaticale structuren. Soms worden er leenvertalingen mee bedoeld als 'Te llamo para atrás', de letterlijke vertaling van 'I call you back', waarvoor in het Spaans 'Te devuelvo la llamada' zou worden gebruikt.

Ondertussen is het Spanglish de waakhonden van het Spaans – vooral buiten de VS – een gruwel. Al tientallen jaren lang wordt het door gezaghebbende deskundigen en literatoren afgedaan als een onzuiver mengmoesje van Spaans en Engels van arme, ongeschoolde 'hispanics'. Zo ongeveer luidt ook de definitie in het woordenboek van de Koninklijke Spaanse Academie. Spanglish wordt gezien als een 'probleem' van voorbijgaande aard. Onlangs nog oordeelde de Nobelprijswinnaar Mario Vargas Llosa in een interview in *Archiletras*: "Het wordt niets met dat Spanglish, het is volledig marginaal."

In de academische wereld kent het Spanglish ook zijn pleitbezorgers. Ilan Stavans, hoogleraar in Amherst en vertaler van het beroemde boek *Le petit prince* in het Spanglish, vergelijkt het met het Jiddisch: ook zo'n 'bastaardtaal', die begon als een mengsel van Duits en Hebreeuws. Stavans schreef vorig jaar in *The New York Times* dat we niet raar moeten opkijken als de Nobelprijs voor Literatuur over twintig, dertig jaar wordt gewonnen door een Spanglish-schrijver en dat diens boeken vertaald moeten worden naar het Spaans en het Engels voor mensen die geen Spanglish kennen. ◀